

Een reparatie van een Bamiléké pijp

Ruud Stam (stamclaypipe@gmail.com)

Bamiléké is de verzamelnaam voor een groot aantal stammen in het westen en noordwesten van Kameroen. Zij behoren tot de etnische groep van de Semi-Bantu en worden ook wel aangeduid met de grasland Bantus of grasland volkeren. De Bamiléké zijn verwant aan de Bamum, maar doordat zij in de 17e eeuw wegtrokken uit het noorden voor de oprukkende Islam, behoren de meeste Bamiléké tot het Christendom. De meeste van de negen miljoen Bamiléké zijn boeren en leven in dorpen verspreid in de graslanden en heuvels van noordwest Kameroen.

Afb. 1. Rituele Bamum pijp. Hoogte 33,5 cm. Eerste helft 20e eeuw.

De Bamiléké en de Bamum zijn onderverdeeld in meerdere stammen. Elk van deze stammen heeft een eigen Koning ook wel de Fon genoemd. Bekend zijn de grote rituele pijpen die de koningen van zowel de Bamum als van de Bamiléké voor zich hadden staan bij ceremonies. (Afb. 1) De grootte en het aantal van deze pijpen was een aanduiding voor de status van de Fon.

Veel minder bekend zijn de kleine pijpen voor dagelijks gebruik die zowel door mannen als vrouwen worden gerookt.

De twee handgemaakte pijpen op afb.2 zijn in 1992 aangekocht in een winkeltje in Maroua. Maroua is de hoofdstad van de provincie Extrême-Nord

in Kameroen. De eigenaar van het winkeltje vertelde dat deze pijpen afkomstig waren uit de bergen van Mandara, op de grens met Nigeria. Vermoedelijk zijn dit pijpen uit het midden van de 20e eeuw.

Afb. 2. Twee Bamiléké pijpen. De ketelhoogtes zijn respectievelijk 5,5 en 4,1 cm.

De onderste van deze twee pijpen is gebroken en door de oorspronkelijke eigenaar hersteld. Dit is duidelijk te zien aan het deel van de pijp waar de houten steel in de aardewerken kop werd gestoken. Daar mist de oorspronkelijke afwerking van de steel en is de pijp omwikkeld met een

touwtje met daaraan kleine blauwe kraaltjes. Nadat dit was gedaan is dat gedeelte ingesmeerd met een plastische bruine stof, waarvan de samenstelling onbekend is. Deze stof is nog steeds enigszins zacht. Kennelijk is de pijp in deze staat weer gedurende langere tijd gebruikt.

Afb. 3. De steelreparatie.

Foto's: Reindert Lenselink

Literatuur:

Lecluse, J. , 1985. *Pipes d'Afrique noire*. Tome II, p. 653-714.

Pijpen met gezichten vervaardigd uit takken, zie blz. 91

Een reparatie van een Bamiléké pijp, zie blz. 96

Gezichtspijp, maar waar vandaan? Zie blz. 81